

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Egenkontrollkampanj transportföretag 2008

Tillsyn av transporter

En rapport från Miljöförvaltningen

Katarina Olsson och Emma Nordling

Juni 2009, dnr: 2008-003085-206

INNEHÅLL

1. Miljökvalitetsnormerna i Stockholm överskrider.....	5
2. Transportbranschen i Stockholm	5
3. Transporter - nytt område för tillsyn	5
4. De viktigaste miljöfrågorna	6
5. Resultat av tillsynsbesöken.....	6
5.2. Goda exempel från företagen att sprida inom branschen	6
5.3. Företagens synpunkter till Stockholms stad	6
6. Slutsatser av tillsynsbesöken	7
7. Utvärderingsenkät om tillsynen	7
8. Arbetsmetodik för tillsynen	7
9. Fortsatt arbete	8
Bilagor:	8

1. Miljökvalitetsnormerna i Stockholm överskrids

I Stockholm överskrids miljökvalitetsnormerna (MKN) för kvävedioxid (NO_2) och inandningsbara partiklar (PM_{10}) i närheten av infartsleder samt längs 10-20 innerstadsgator. Minst 4000 personer i Stockholms län bor i områden där MKN för PM_{10} ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ dygnsmedelvärde) överskrids och minst 1000 skolelever går i en skola där miljökvalitetsnormen överskrids på skolgården. Ungefär 260 000 personer i Stockholms stad bor i områden där det nationella miljömålet för partiklar ($35 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som dygnsmedelvärde år 2010) överskrids. Höga halter av dessa föroreningar kan bland annat leda till ökade besvär hos människor med luftvägssjukdomar och astma samt ökad dödlighet i hjärt-kärlsjukdomar och lungcancer. Buller från trafiken kan också ha en negativ påverkan och kan t.ex. medföra påverkan på sömn, koncentrationssvårigheter och stress.

Den största källan till luftföroreningar i Stockholm är vägtrafiken, inte minst den tunga trafiken. I Stockholms stad står den tunga trafiken för hälften av trafikens kväveoxidutsläpp, 7 % av partikelutsläppen (PM_{10}) och 14 % av koldioxidutsläppen. Miljöpåverkan från transportsektorn i Stockholm är betydande. Därför är det viktigt att de företag som bedriver transportverksamhet i Stockholms stad har en fungerande egenkontroll och arbetar aktivt med att minska företagets miljöpåverkan. Detta för att kunna förbättra luftkvaliteten i Stockholm och även för att minska bullerstörningarna.

2. Transportbranschen i Stockholm

Till transportbranschen räknas både företag som driver renodlad transportverksamhet (transportförmedlare, åkerier, bud, taxi) och företag som driver transportintensiv verksamhet (t.ex. livsmedelsbutiker).

Den del av branschen där transportföretagens huvudverksamhet är transporter (renodlad transportverksamhet) omfattar 500-600 transportföretag i Stockholms kommun 2008, enligt uppgift från Statistiska Centralbyrån.

3. Transporter - nytt område för tillsyn

Tillsyn fasta anläggningar

Miljöförvaltningen i Stockholm bedriver kontinuerlig tillsyn på transportföretag i Stockholm som har fasta anläggningar, d.v.s. företag som är anmälningspliktiga p.g.a. att de har tvätt- eller tankställe av viss omfattning. Idag är det dock få transportföretag i Stockholm som har egen anläggning för något av dessa ändamål.

Tillsyn transporter

Eftersom miljökvalitetsnormerna (MKN) i Stockholm överskrids har en ny tillsyn initierats inom transportbranschen. Tillsynen avser företagens transporter och dess hälsopåverkan och inte företagets anläggningar med avseende på miljöskydd. Tillsynen omfattar såväl anmälningspliktiga, som ej anmälningspliktiga transportföretag.

Den nya tillsynen påbörjades hösten 2008, då ett antal transportföretag besöktes i syfte att påverka transportföretagen att förbättra sin egenkontroll för transporter, så att miljöpåverkan i form av utsläpp och buller kan minskas samt att uppfyllandet av MKN kan underlättas.

Hittills har transportföretag där transportverksamheten är huvudverksamheten prioriterats, eftersom dessa genererar mest transporter.

4. De viktigaste miljöfrågorna

Den största miljöpåverkan från transportsektorn är utsläpp till luft. Lokalt påverkas luftkvaliteten av bl.a. partiklar och kväveoxider, som kan påverka människors hälsa negativt. (Transporterna släpper också ut koldioxid, som påverkar klimatet globalt.) De viktigaste miljöfrågorna som företagen kan arbeta med för att kunna minska sina utsläpp är:

- en fungerande egenkontroll/miljöledningssystem (MLS)
- minskning av transportkilometrarna
- sparsam körning
- miljöfordon och miljöbränslen
- miljöanpassade däck (HA-oljefria i slitbanan/Svanenmärkta)

5. Resultat av tillsynsbesöken

I november och december 2008 besöktes 13 transportföretag. Besökta företag bedriver lätta och/eller tunga transporter (> 3,5 ton) och är både större eller mindre transportföretag. Dock var de flesta företagen medelstora eller stora, vilka ofta har en mer väl fungerande egenkontroll. Genom att inledningsvis besöka större företag har goda exempel kunnat samlas in och vidareförmedlats till mindre företag.

Nedan ges en sammanfattning av resultaten från tillsynsbesöken. För att få en mer detaljerad bild av hur företagen svarat i checklistan, se bilaga 1.

Detta har varit bra hos transportföretagen

- De flesta transportföretagen har en fungerande egenkontroll, oftast i kombination med ett miljöledningssystem (MLS). Att de flesta företagen har en fungerande egenkontroll, kan bero på en överrepresentation av större företag som förefaller ha ett mer aktivt miljöarbete.
- Företagen arbetar mycket med att minska sina utsläpp genom optimerad logistik och sparsam körning. Detta som en självklar del i verksamheten, eftersom bränslet utgör en stor kostnad.
- De flesta företagen har miljöanpassade däck. (Oftast däck som är HA-oljefria i slitbanan, två företag hade Svanenmärkta däck).

Detta har varit mindre bra hos transportföretagen

- Ett företag hade relativt stora brister i sin egenkontroll.
- Bara några få företag har miljöfordon i någon *större* utsträckning.
- Ytterligare *några* företag har bara miljöfordon i en *begränsad* utsträckning.

5.2. Goda exempel från företagen att sprida inom branschen

Under besöken hos företagen har det kommit fram många exempel på bra saker som företagen gör för att minska sin miljöpåverkan. I bilaga 2 finns en sammanställning av de goda exempel vi samlat in.

5.3. Företagens synpunkter till Stockholms stad

I checklistan, som skickades ut innan tillsynsbesöket, fick transportföretagen lämna synpunkter på vad som skulle behövas från Stockholms stads sida eller mer generellt, för att underlätta arbetet med miljöfrågor. Vi har sammanställt synpunkterna i bilaga 3.

6. Slutsatser av tillsynsbesöken

Egenkontroll

Tillsynen har i viss mån kunnat påverka transportföretagens arbete med egenkontrollen, så att den kan förbättras. Främst hos de transportföretag som inte kommit så långt med sin egenkontroll och i sitt miljöarbete, men även hos de företag som har en väl fungerande egenkontroll och ett mer aktivt miljöarbete.

För de transportföretag som inte kommit så långt i sitt miljöarbete, har det varit nyttigt att få information om egenkontrollen och om övriga miljöfrågor för att kunna komma igång med eller att förbättra sin egenkontroll. De har också kunnat få del av de goda exempel som samlats in från andra företag.

För flera av de transportföretag som kommit längre i sitt miljöarbete, har det varit viktigt att få visa upp vad företaget gör och har genom tillsynen kunnat dela med sig av sina goda exempel. Dessa transportföretag har sett det som att tillsynen sporrat dem att bli ännu lite bättre, speciellt när de fått höra hur deras konkurrenter ligger till i vissa frågor.

Teknisk utveckling

Avseende den tekniska utvecklingen är utbudet av miljöfordon och miljövänliga däck samt infrastrukturen för alternativa bränslen idag till viss del begränsad, men det sker successivt en utveckling. För att minska utsläppen från transportverksamheten i Stockholm är en teknisk omställning till miljöfordon, miljöbränslen och miljövänligare däck av avgörande betydelse. Verksamhetsutövaren har ett stort ansvar att driva på utvecklingen genom att utnyttja de miljövänligare alternativen som finns tillgängliga på marknaden i den mån det är ekonomiskt rimligt. Vid tillsynsbesöken har det visat sig att det också finns en vilja hos företagen att använda de miljövänliga alternativ som finns på marknaden.

Här har beslutsfattare i staden och producenter i Stockholm/Sverige ett stort gemensamt ansvar att bidra till att göra den tekniska omställningen möjlig och se till att teknik och produkter finns tillgängliga på marknaden till rimliga priser.

7. Utvärderingsenkät om tillsynen

I samband med utskicket av tillsynsprotokollet, fick företagen svara på en utvärderingsenkät om tillsynen via webben. Resultatet redovisas i bilaga 4. Av 12 företag var det 7 (58 %) som svarade på enkäten. (Ett av de 13 besökta företagen var testföretag och fick därför ingen enkät.)

De flesta företag som svarat på enkäten var nöjda med informationen de fick inför besöket, de tips och råd de fick från Miljöförvaltningen och den information de fick om vilka åtgärder de behöver genomföra för att leva upp till miljöbalkens regler. De flesta var också nöjda med kontakten med Miljöförvaltningen, handläggarnas tillgänglighet och tillsynen som helhet.

Två företag har svarat att egenkontrollen har förbättrats som en följd av tillsynen, men ingen av dem som svarat har angett att de genomfört några miljöförbättrande åtgärder.

När det gäller information om avgiften var de flesta missnöjda eller neutrala.

8. Arbetsmetodik för tillsynen

Den arbetsmetodik (bilaga 5) som vi använt i denna transporttillsyn, med tydlig information och checklista för företagen att fylla i på förhand, har fallit väl ut hos besökta transportföretag.

Tillsynsarbetet internt har effektiviserats, vilket gör att vi kan lägga mer tid på det viktiga arbetet med miljöfrågorna hos företagen.

9. Fortsatt arbete

Företagens transportverksamhet i Stockholm är en stor källa till luftföroreningar och buller i Stockholm. Det är därför viktigt att arbeta vidare med denna transporttillsyn.

Tillsynen fortsätter med tillsynsbesök hos transportföretag i Stockholms kommun under 2009. Den fortsatta tillsynen kommer i första hand att fokuseras på de företag som inte kommit så långt med sin egenkontroll och sitt miljöarbete. Dessa företag kommer att få del av de goda exempel som samlats in hittills. Vid behov kommer en uppföljningstillsyn att ske hos vissa företag.

I den fortsatta tillsynen kommer vi att utöka checklistan med frågor om eventuella markföroreningar (om det funnits ett tvätt- eller tankställe inom företagets fastighet tidigare) och om kemikaliehantering.

Den fortsatta tillsynen under 2009 planeras att redovisas till Miljö- och hälsoskyddsnämnden i december 2009.

Bilagor:

1. Företagens svar i checklistan
2. Goda exempel från företagen att sprida inom branschen
3. Företagens synpunkter till Stockholms stad
4. Utvärderingsenkät om tillsynen
5. Arbetsmetodik för tillsynen